1

Evolúcia

Evolúcia, o ktorej sme sa učili v škole, je vývoj fyzickej formy. Učili sme sa, napríklad, že predkami všetkých zložitejších foriem života boli jednobunkové organizmy, ktoré žili v oceánoch. Ryba je zložitejší, a preto vyvinutejší organizmus ako morská huba. Kôň je zložitejší, a preto vyvinutejší organizmus ako had. Opica je zložitejší, a preto vyvinutejší organizmus ako kôň a tak ďalej, až po ľudské bytosti, ktoré predstavujú najzložitejšiu, a preto najvyvinutejšiu formu života na našej planéte. Inými slovami, v škole nás učili, že evolúcia znamená postupný vývoj zložitosti organizmov.

Táto definícia vyjadruje predstavu, že najvyvinutejší organizmus je ten, ktorý dokáže najlepšie ovládať svoje prostredie a všetky ostatné organizmy, ktoré v tomto prostredí žijú. „Prežitie najschopnejšieho" znamená, že za najvyvinutejší organizmus v danom prostredí sa považuje ten, ktorý sa v tomto prostredí nachádza na vrchole potravinového rebríčka. Podľa tejto definície je teda najvyvinutejším ten

organizmus, ktorý najlepšie dokáže zaistiť vlastné prežitie a postarať sa o svoju sebazáchovu.

Dávno vieme, že takáto definícia evolúcie je neadekvátna, no nevedeli sme povedať prečo. Keď postavíte vedľa seba dvoch ľudí s rovnakým inteligenčným kvocientom, budú z hľadiska zložitosti organizmov vyvinutí rovnako. Ak by však jeden z nich bol malicherný, skúpy a sebecký, zatiaľ čo druhý by bol veľkorysý a altruistický, bol by vyvinutejší ten druhý. Ak napríklad niekto vedome obetuje svoj život, aby zachránil život inému človeku trebárs tým, že vlastným telom zastaví smrtiacu strelu alebo uháňajúce auto, hovoríme, že takýto obetavý človek patril k evolučne najvyspelejším ľudským bytostiam. Vieme, že je to tak, no toto poznanie akosi neladí s tým, ako zvykneme chápať evolúciu.

Vravia nám, že Ježiš vopred vedel, aký osud ho čaká, dokonca aj také podrobnosti, že ho zradia a zaprú jeho vlastní priatelia. Napriek tomu však neutiekol pred tým, čo predvídal. Sila lásky *toho, ktorý dal svoj život* za druhých, navždy zmenila celé ľudstvo. Všetci, ktorí ho uctievajú a takmer všetci, ktorí poznajú jeho príbeh, sa zhodujú v tom, že patril k evolučne najvyspelejším bytostiam nášho druhu.

Hlbšie pochopenie skutočnosti nám vraví, že skutočne vyspelá bytosť je tá, ktorá si cení iných viac ako seba. Tá, ktorá si lásku cení viac ako hmotný svet so všetkým, čo ponúka. Preto musíme naše chápanie evolúcie zosúladiť s týmto hlbším porozumením. Je to naozaj nevyhnutné, pretože naše súčasné chápanie evolúcie odráža dnes už prekonanú fázu vývoja názorov ľudstva. Pri podrobnejšom skúmaní tohto chápania vidíme, ako sme sa doposiaľ vyvíjali a kde sme v tomto procese vzdávania sa zbytočnej príťaže teraz. Keď uvažujeme o novom a rozšírenom poňatí evolúcie, čiže o takom, ktoré potvrdzuje naše najhlbšie pravdy, vidíme, akým smerom sa vyvíjame a čo to znamená pre naše skúsenosti, hodnoty a skutky.

Naše súčasné chápanie evolúcie pramení zo skutočnosti, že sme sa doposiaľ vyvíjali objavovaním hmotnej reality prostredníctvom piatich zmyslov. Až doteraz sme boli päťzmyslovými bytosťami. Tento vývoj nám na základe konkrétnych zážitkov odhalil základné

princípy Univerza. Prostredníctvom piatich zmyslov vnímame, že každý čin je príčinou, ktorá má svoj následok. Každý jav je teda následkom istej príčiny. Vnímame výsledky svojich zámerov. Vidíme, že zúrivosť zabíja. Berie dych – životodarnú silu – a prelieva krv – nositeľku vitality. Vidíme, že láskavosť posilňuje. Vidíme a cítime následky hundrania i úsmevu.

Máme schopnosť spracovávať poznatky. Vieme napríklad, že palica je nástroj a chápeme následky konkrétneho využitia tohto nástroja. Kyjakom môžeme zabíjať, ale aj pritĺcť do zeme kolíky, ktorými si zaistíme prístrešok. Oštep, ktorým by sme mohli niekoho pripraviť o život, sa dá použiť aj ako páka na dvíhanie bremien. Nôž, ktorý reže mäso, sa dá použiť namiesto nožníc na strihanie látky. Ruky, ktoré konštruujú bomby, dokážu stavať školy. Hlavy, ktoré organizujú násilnosti, dokážu spolupracovať aj na dobrej veci.

Vidíme, že keď sú naše skutky v živote pretkané hlbokou úctou, naplnia sa skutočným zmyslom a významom. Vidíme aj to, že keď nám takáto hlboká úcta v živote chýba, výsledkom je krutosť, násilie a osamelosť. Javisko hmotného sveta je vynikajúca učebňa. Je to škola, v ktorej sa prostredníctvom zážitkov, pokusov a omylov učíme chápať, čo v našom živote vedie k rozpínaniu a čo k zmršťovaniu, vďaka čomu rastieme a kvôli čomu upadáme, čo prospieva našej duši a čo ju ničí, čo je účinné a čo nie.

Keď vnímame hmotné prostredie len z hľadiska piatich zmyslov, javí sa nám ako základné kritérium evolúcie fyzické prežitie, pretože nedokážeme zaregistrovať žiadnu inú evolučnú rovinu. Práve z tohto hľadiska sa nám zdá, že synonymom evolúcie je „prežitie najschopnejšieho“ a že vyvinutejší je ten organizmus, ktorý je fyzicky dominantnejší.

Keď sa vnímanie hmotného sveta obmedzí na možnosti piatich zmyslov, základom života v tejto aréne sa v konečnom dôsledku stáva strach. V takom prostredí sa javí ako najzákladnejší predpoklad prežitia schopnosť ovládať svoje prostredie a všetkých, ktorí v ňom žijú.

Potreba fyzickej prevahy vedie k súťaženiu, ktoré ovplyvňuje každý aspekt nášho života. Pôsobí na vzťahy medzi dvoma blízkymi

ľuďmi i medzi dvoma veľmocami, medzi súrodencami i rasami, medzi spoločenskými triedami i pohlaviami. Narúša prirodzený sklon k rovnováhe a harmónii medzi národmi i priateľmi. Rovnaká sila, ktorá vyslala vojnové lode do Perzského zálivu, poslala vojakov do Vietnamu a križiakov do Palestíny. Sila, ktorá znesvárila rody Rómea a Júlie, je tá istá, ktorá stavia príbuzných čierneho manžela proti príbuzným jeho bielej manželky. Sila, ktorá poštvala Lee Harveyho Oswalda proti Johnovi Fitzgeraldovi Kennedymu, je tá istá, ktorá postavila Kaina proti Ábelovi. Bratia a sestry sú znesvárení. Snažia sa jeden druhého ovládať.

Schopnosť ovládať svoje prostredie a všetkých, ktorí v ňom žijú, je moc nad tým, čo sa dá ohmatať, ovoňať, ochutnať, počuť alebo vidieť. Je to vonkajšia moc. Vonkajšiu moc možno získať, ale aj stratiť, napríklad na burze cenných papierov, či vo voľbách. Možno ju kúpiť, ukradnúť, previesť na iného človeka alebo zdediť. Je vnímaná ako čosi, čo môžeme od niekoho alebo odniekiaľ dostať. Ak niekto vonkajšiu moc získa, zákonite sa domnievame, že niekto iný ju stráca. Dôsledkom toho, že vnímame moc ako prichádzajúcu zvonka, je násilie a rozklad. Toto vonkajšie chápanie moci odrážajú aj všetky naše inštitúcie – spoločenské, ekonomické i politické.

Rodiny, ako aj cirkvi, sú buď matriarchálne, alebo patriarchálne. Niekto je vždy hlavou rodiny. Túto skutočnosť si deti osvoja už v útlom veku a ovplyvňuje ich po celý život.

Ministerstvá vnútra a obrany vznikajú na základe vnímania moci ako vonkajšej veličiny. Odznak, pevné topánky, hodnosť, vysielačka, uniforma, zbrane a ochranný odev sú symbolmi strachu. Tí, ktorí ich nosia, sú zároveň strašní aj vystrašení. Boja sa čeliť svetu bezbranní. No aj tí, ktorí na tieto symboly útočia, sú plní strachu. Boja sa moci, ktorú tieto symboly zastupujú alebo tých, ktorých si s mocou spájajú. Alebo sa boja jedného druhého. Ale polícia i vojsko, ani patriarchálne alebo matriarchálne rodiny, či kultúry toto vonkajšie vnímanie moci nespôsobili. Sú iba odrazom toho, ako sme my ľudia, ako druh i ako jednotlivci, začali počas nášho vývoja vnímať moc.

Vnímanie moci ako čohosi, čo prichádza zvonka, ovplyvnilo i naše hospodárstvo. Schopnosť riadiť ho na úrovni obce či národa, schopnosť ovládať ekonomiku celého sveta, sa sústreďuje v rukách zopár jednotlivcov. Aby sme pred nimi ochránili robotníkov, vytvorili sme odbory. Aby sme ochránili spotrebiteľov, vytvorili sme byrokratický kontrolný aparát. Aby sme ochránili chudobných, vytvorili sme systémy sociálneho zabezpečenia. To všetko dokonale vyjadruje, akým spôsobom vnímame moc – ako majetok niekoľkých jednotlivcov, pričom väčšina ľudí sa ocitá v úlohe obete.

Symbolom vonkajšej moci sú peniaze. Tí, ktorí ich majú najviac, majú najväčšiu schopnosť ovládať svoje okolie a všetkých, ktorí v ňom žijú. Tí, ktorí ich majú najmenej, majú najmenšiu schopnosť ovládať svoje okolie a všetkých, ktorí v ňom žijú. Peniaze sa získavajú, strácajú, kradnú, dedia. Sú predmetom sporov. Symbolom moci je aj vzdelanie, spoločenské postavenie, sláva a všetko, čo sa dá vlastniť a z čoho sa dá odvodiť pocit väčšej bezpečnosti a istoty. Všetko, o čo nechceme prísť – domov, auto, atraktívna postava, bystrá myseľ, hlboké presvedčenie – je takisto symbolom vonkajšej moci. Pri ich strate sa obávame predovšetkým vlastnej zraniteľnosti. To všetko je dôsledok vnímania moci ako vonkajšej veličiny.

Keď ju vnímame ako vonkajšiu veličinu, hierarchické usporiadanie našich spoločenských, hospodárskych a politických štruktúr, ako aj hierarchické usporiadanie Univerza, sa zdá byť ukazovateľom toho, kto moc má a kto nie. Všetci, ktorí sa nachádzajú na vrchole rebríčka, majú zdanlivo najväčšiu moc, javia sa ako najhodnotnejší a najmenej zraniteľní. Tí dolu sú zdanlivo takmer bezmocní, a preto sa javia ako najmenej hodnotní a najzraniteľnejší. Z tohto hľadiska je potom generál viac ako vojak, riaditeľ podniku je viac ako šofér, lekárka je viac ako recepčná, rodič je viac ako jeho dieťa a božstvo je viac ako zbožňujúci. Bojíme sa prekročiť prikázania svojich rodičov, šéfov, svojho Boha. Posudzovanie osobnej hodnoty človeka na škále „hodnotnejší – menej hodnotný“ tak isto pramení v tom, že vnímame moc ako vonkajšiu veličinu.

V jadre každého násilného skutku je zápas o vonkajšiu moc. Ten stojí aj za rôznymi ideologickými konfliktmi (napr. kapitalizmus verzus komunizmus), náboženskými konfliktmi (írski katolíci verzus protestanti), geografickými konfliktmi (Židia verzus Arabi), ale i rodinnými, či manželskými spormi.

Predstava moci ako vonkajšej sily štiepi dušu, či už ide o dušu jednotlivca, obce, národa, alebo celého sveta. Medzi stavom akútnej schizofrénie a svetom vo vojne nie je žiadny rozdiel. Rovnako trpí rozštiepená duša i rozštiepený národ. Keď manžel a manželka zápasia o moc v rodine, ožíva v ich sváre rovnaká sila, aká núti príslušníkov jednej rasy nenávidieť a báť sa príslušníkov inej rasy.

Na základe tejto dynamiky sme si vytvorili našu súčasnú predstavu o evolúcii ako o neustále sa zlepšujúcej schopnosti ovládať svoje prostredie a všetkých, ktorí v ňom žijú. Táto definícia odráža obmedzené vnímanie hmotného sveta len prostredníctvom piatich zmyslov. Odráža zápas o vonkajšiu moc. Základnou príčinou tohto zápasu je strach.

Po tisícročiach brutálnych konfliktov medzi jednotlivcami i skupinami je dnes zrejmé, že vnútornú neistotu, ktorá spôsobuje vnímanie moci ako vonkajšej sily, nemožno vyliečiť hromadením vonkajšej moci. Každému už musí biť do očí skutočnosť, a to nielen pri sledovaní večerných správ, ale aj v dôsledku nespočetných útrap človeka ako jednotlivca i druhu, že vonkajškové vnímanie moci prináša len bolesť, násilie a deštrukciu. Takýmto spôsobom sme sa doteraz vyvíjali. Lenže teraz ho nechávame za sebou.

Hlbšie porozumenie nás totiž vedie k inému druhu moci. K moci, ktorá miluje život v každej jeho zjavnej forme. K moci, ktorá nesúdi všetko, s čím sa stretne, ktorá vníma význam a účel aj tých najmenších detailov na Zemi. To je skutočná moc. Keď sú naše myšlienky, emócie a činy v súlade s najvznešenejšou časťou nášho vnútra, napĺňa nás nadšenie a pocit, že všetko má svoj význam a zmysel. Život je plný a bohatý. Neroztrpčujeme sa pre malichernosti. Nepamätáme si strach. Sme radostne a tesne spätí s naším svetom. To je zážitok skutočnej moci.

Skutočná moc pochádza z najhlbšej podstaty nášho bytia. Skutočnú moc nemožno kúpiť, zdediť či hromadiť. Skutočne slobodný človek nedokáže z nikoho ani ničoho iného robiť svoju obeť. Skutočne slobodný človek je natoľko silný, že predstava použitia sily proti niekomu inému je mu úplne cudzia.

Chápanie evolúcie, ktorej jadro netvorí predstava, že sme na ceste k skutočnej moci a že cieľom evolučného procesu a zmyslom nášho bytia je skutočná sloboda, nie je dostatočné. Vyvíjame sa z druhu, ktorý hľadal vonkajšiu moc, na druh, ktorý bude hľadať skutočnú moc. Objavovanie fyzického sveta už nebude jediným prostriedkom nášho vývoja. Tento prostriedok spolu s vedomím, ktoré je obmedzované možnosťami piatich zmyslov, už nenapĺňajú potreby toho, čím by sme sa mali stať.

Vyvíjame sa z päťzmyslových na viaczmyslových ľudí. Našich päť zmyslov spolu tvorí ucelený senzorický systém, ktorého úlohou je vnímať hmotnú realitu. Vnemy viaczmyslového človeka však siahajú za hranice tejto reality, do väčších dynamických systémov, ktorých časťou je naša hmotná realita. Viaczmyslový človek vníma a váži si úlohu, ktorú v širšom obraze evolúcie naša fyzická realita zohráva, ale aj dynamiku, ktorá túto realitu vytvorila a udržuje v chode. Päťzmyslový človek túto sféru nevníma.

Z tejto neviditeľnej ríše pramenia naše najzákladnejšie hodnoty. Z jej perspektívy dostávajú zmysel aj motívy tých ľudí, ktorí vedome obetujú vlastný život vyšším cieľom. Vďaka nej si napríklad dokážeme vysvetliť obrovskú vnútornú silu Mahátmu Gándhího. Vďaka nej môžeme pochopiť súcitné skutky Ježiša Krista v takej miere, aká zostáva päťzmyslovému človeku skrytá.

Všetci naši veľkí učitelia boli (alebo sú) viaczmyslové bytosti. Kázali a konali v súlade s vnemami a hodnotami, ktoré odrážajú širšiu perspektívu viaczmyslového bytia. Preto v nás ich slová a skutky prebúdzajú schopnosť rozpoznávať pravdu.

Z pohľadu päťzmyslového človeka sme sami vo vesmíre, ktorý má fyzikálny charakter. Z hľadiska viaczmyslového človeka nie sme nikdy sami a vesmír, čiže Univerzum, je živý a vyznačuje sa inteligenciou,

vedomím a svedomím. Z hľadiska päťzmyslového človeka je hmotný svet nevysvetliteľný a vopred daný jav, v ktorom sa nevysvetliteľne nachádzame a snažíme sa ho ovládnuť, aby sme prežili. Z hľadiska viaczmyslového človeka je hmotný svet učebňou. Spoluvytvárajú ho všetky duše, ktoré sa oň delia a všetko, čo sa v ňom odohráva, slúži na to, aby sa tieto duše mohli neustále učiť. Z hľadiska päťzmyslového človeka nemajú naše zámery žiadne priame dôsledky. Dôsledky činov majú len fyzikálnu povahu, a preto nie všetky činy majú priamy dopad na nás alebo niekoho iného. Z hľadiska viaczmyslového človeka určuje zámer, ktorý je za činom, a aj jeho dôsledky. Každý zámer ovplyvňuje nás i všetkých ostatných a dôsledky našich úmyslov siahajú ďaleko za hranice hmotného sveta.

Čo to znamená, keď povieme, že existuje „neviditeľná" ríša, v ktorej sa nachádzajú počiatky nášho hlbšieho porozumenia? Aké sú dosahy predstavy, že existuje ríša, ktorá sa nedá vnímať prostredníctvom piatich zmyslov, no dá sa spoznať, preskúmať a pochopiť pomocou iných ľudských schopností?

Keď zaznie otázka, na ktorú sa nedá odpovedať pomocou bežného referenčného rámca, môže nastať niekoľko situácií. Otázku možno označiť za nezmysel, prípadne ju odmietnuť ako nevhodnú. Môže sa však stať aj to, že osoba, ktorá ju kladie, rozšíri svoje vedomie tak, aby obsiahlo referenčný rámec, na základe ktorého ju možno zodpovedať. Prvé dve možnosti ponúkajú jednoduchý návod, ako sa pohodlne vyhnúť konfrontácii s otázkou, ktorá sa na prvý pohľad javí ako nezmyselná či nevhodná. Skutočný vedec, hľadač pravdy, sa nebude brániť možnosti rozšíriť svoje vedomie do takého referenčného rámca, na základe ktorého bude môcť pochopiť odpovede, ktoré hľadá.

„Existuje Boh?" „Existuje Božská inteligencia?" „Má život nejaký zmysel?" Podobné otázniky náš druh znepokojujú, odkedy sme sa naučili formulovať otázky. Teraz nadišiel čas, aby sme postúpili do takého rámca, ktorý nám umožní na dané otázky odpovedať.

Širší referenčný rámec viaczmyslového človeka nám umožňuje pochopiť zásadný rozdiel medzi osobnosťou a dušou. Vaša osobnosť

je tá časť z vás, do ktorej ste sa narodili, v ktorej žijete, a ktorú jedného dňa opustíte. Byť človekom a mať osobnosť je jedno a to isté. Vaša osobnosť, podobne ako telo, je prostriedkom vašej evolúcie.

Tu na Zemi sa vyvíjate prostredníctvom svojich rozhodnutí a skutkov. V každom okamihu máte možnosť vybrať si úmysly, ktoré budú ovplyvňovať vaše ďalšie skúsenosti. Máte možnosť vybrať si aj predmety svojho záujmu. Všetko, čo si vyberáte, ovplyvňuje váš evolučný proces. Ak si vyberáte podvedome, vyvíjate sa podvedome. Ak si vyberáte vedome, vyvíjate sa vedome.

Hrozivé a búrlivé emócie, ktoré charakterizujú ľudskú existenciu, sa dajú zažiť iba prostredníctvom osobnosti. Iba osobnosť môže cítiť hnev, strach, nenávisť, pomstychtivosť, smútok, hanbu, ľútosť, ľahostajnosť, znechutenie, zatrpknutosť či osamelosť. Iba osobnosť dokáže posudzovať, manipulovať a využívať. Iba osobnosť dokáže hľadať vonkajšiu moc. No môže byť aj láskyplná, súcitná a múdra vo vzťahoch s inými. Láska, súcit ani múdrosť však nepochádzajú z osobnosti. Sú to všetko skúsenosti duše.

Vaša duša je tá časť vás, ktorá je nesmrteľná. Dušu má každý, ale osobnosť, ktorej vnímanie sa obmedzuje výhradne na päť zmyslov, si svoju dušu neuvedomuje. Preto ani nedokáže rozoznať vplyv svojej duše. Keď sa však osobnosť stáva viaczmyslovou, začína prikladať význam svojej intuícii – všetkým nejasným predtuchám a tušeniam. Postupne dokáže o sebe, iných ľuďoch alebo situáciách, v ktorých sa ocitá, vycítiť veci, ktoré nevie nijako dokázať na základe informácií poskytnutých piatimi zmyslami. Začína rozoznávať úmysly a reagovať priamo na ne, nie na činy a slová, ktorými sa prejavujú. Dokáže napríklad rozoznať dobré srdce pod mrzutým zovňajškom alebo, naopak, srdce z kameňa skryté za maskou nablýskaných lichôtok.

Keď sa viaczmyslová osobnosť pozrie do svojho vnútra, nachádza tam množstvo rôznych prúdov. Na základe skúseností sa ich naučí rozoznávať a uvedomovať si ich emočné, psychické a fyzické následky. Napríklad sa môže naučiť, ktoré prúdy vyvolávajú hnev, rozvratné myšlienky či deštruktívne činy a ktoré vyvolávajú lásku, liečivé myšlienky a konštruktívne činy. Po čase sa naučí vážiť si tie

prúdy, ktoré vedú k tvorivosti, liečeniu a láske a začne sa s nimi stotožňovať. Zároveň si zvykne spochybňovať prúdy, ktoré vedú k negatívnosti, disharmónii a násiliu, a začne sa ich zbavovať. Takto sa osobnosť postupne naučí zažívať energiu svojej duše.

Vaša duša nie je pasívna ani teoretická veličina, ktorá len zaberá priestor kdesi vo vašom hrudnom koši. Je to pozitívna, cieľavedomá sila spočívajúca v jadre vášho bytia. Je to tá časť vás, ktorá rozumie neosobnej povahe dynamiky energií, s ktorými sa stretávate. Je to tá časť vás, ktorá miluje bez výhrad a prijíma bez posudzovania.

Ak túžite spoznať svoju dušu, musíte najprv uznať, že vôbec nejakú dušu máte. Ďalší krok je dovoliť si nasledovnú úvahu: „Ak mám dušu, čo *je* moja duša? Čo chce? Aký je môj vzťah k nej? Aký vplyv má na môj život?“

Keď spoznáte a začnete si ctiť energiu svojej duše, začne prenikať každým pórom vašej osobnosti. Keď sa osobnosť naplno odovzdá do služieb svojej duševnej energie, prichádza skutočné oslobodenie. To je cieľom evolučného procesu, ktorého sme súčasťou, a zároveň zmyslom nášho bytia. Každá skúsenosť, ktorú ste zažili alebo ešte len zažijete na tejto Zemi, vás nabáda k tomu, aby ste svoju osobnosť zladili so svojou dušou. Každá okolnosť a situácia vám ponúka možnosť vybrať si práve túto cestu. Ponúkajú vám možnosť dovoliť svojej duši, aby vás prežarovala, aby ste mohli vnášať do hmotného sveta jej lásku a nekonečnú, nepredstaviteľne hlbokú úctu k Životu.

Táto kniha hovorí o skutočnom oslobodení, o zosúladení osobnosti s dušou, o tom, čo preň treba urobiť, ako k nemu dochádza a čo ho vytvára. Na to, aby ste porozumeli, potrebujete chápať veci, ktoré sa päťzmyslovému človeku zdajú byť nezvyčajné. Len čo však porozumiete evolúcii a pochopíte, že päťzmyslové vnímanie je cestou k viaczmyslovému, že byť odkázaný len na päť zmyslov nie je váš konečný horizont, začnú byť pre vás tieto nezvyčajné veci úplne prirodzené.